

1. Õppe- ja kasvatus eesmärgid

Ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu; teab, et minevik on olnud muutuv ja väga mitmekesine;
- 2) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost;
- 3) kirjeldab abivahendite toel olulisi ajaloosündmusi, inimeste eluviisi ja tegevusalasid õpitud ajastutel;
- 4) teab, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi; teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes;
- 5) nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi Eesti Vabariigi kodanikuna, kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda;
- 6) teab ja väärtustab kombeid ning traditsioone oma kultuuris; väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 7) leiab infot eri teabeallikatest, oskab hinnata erinevate teabeallikate usaldusväärsust.

2. II kooliastme õppeaine kirjeldus

6. klassis algav ajaloo õppimine võimaldab õpilastel suhestuda minevikuga. Ajalooõpetuses lähtutakse õpilasest kui ajaloos osalejast. Õpilasel kujundatakse arusaam, et ajalugu on ka tema enda lugu. Toetutakse õpilase isiklikele kogemustele ning eelnevatele teadmistele ja kujutlustele, kesksel kohal on nende aktualiseerimine ja süstematiseerimine. Ajalooga tutvumine algab enamasti õpetaja suunamisel ja juhendamisel, kasutatakse praktilisi õpiülesandeid (nt vanematelt ja vanavanematelt teabe kogumine oma pere ja suguvõsa kohta). Korraldatakse õppekäike muuseumidesse ja ajaloolistesse paikadesse, vaadatakse õppefilme. Õppetegevuse käigus omandatakse mitmesuguseid oskusi (küsimuste esitamine, teabe hankimine, eneseväljendamine), arendatakse koostööoskusi ja kujutlusvõimet. Ajalootunnis kasutatavad õpitegevused (lugemine, küsimustele vastamine, arutlemine, jutustuse kuulamine, ümberjutustamine) toetavad õpilaste psüühiliste protsesside ja kõne arengut, sealhulgas sõnavara rikastumist. Uut teemat käsitlema asudes selgitatakse välja õpilase eelteadmised ja laiendatakse sõnavara, et vältida võimalike väärkujutluste kinnistumist ja uute kujunemist. 6. klassis omandatakse teadmisi õpilase lähiümbruse kohta, 7. klassis keskendutakse juba laiemalt Eesti ajaloo ja üldajaloo õppimisele. Ajaloo õpetamisel on väga oluline muuseumide, ajaloo seotud paikade ja mälestiste külastamine, ajalugu tutvustavate filmide vaatamine ja muul viisil näitlikustamine.

3. Õppesisu ja õpitulemused

6. klassi ainekava

Õppesisu	Õpitulemused	Läbivad teemad	Lõiming
Sissejuhatus Mis on ajalugu? Mida me minevikust mäletame? Suguvõsa ajalugu. Minu suguvõsa	1) tunneb huvi oma perekonna ajaloo ja sellega seotud minevikusündmuste vastu; 2) koostab oma sugupuu; väärtustab oma peret ja lähedasi.	Teabekeskond ja meediakasutus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Muusika Kunst
SUULISED AJALOOALLIKAD Vanemate (ema, isa) lapsepõlve	1) teab, et kodukoht ja elutingimused on ajaloo käigus muutunud;	Tehnoloogia ja innovatsioon	Kirjandus Muusika

aegne elu maal ja linnas. Vanavanemate elu linnas nende noorusajal. Kool läbi aegade. Toit inimeste elus eri aegadel. Eri ajastute inimeste rõivad.	2) kirjeldab elu maal ja linnas vanemate lapsepõlveajal ja noorusajal; 3) nimetab olulisemaid muutusi koolis ja õppimises läbi aegade.		
KIRJALIKUD JA ESEMELISED AJALOOALLIKAD Vanad asjad jutustavad minevikust. Muuseum. Kirjalikud ajalooallikad. Arhiiv. Vanad ehitised jutustavad minevikust. Rehetare. Ajaloos jäljed maastikul ja maapõues. Ajaloolised raamatud ja filmid.	1) tajub mineviku ja oleviku seoseid; 2) nimetab ja kirjeldab oma kodukoha vanemaid ehitisi; 3) kirjeldab, milliseid ajaloo jälgi võib maastikult ja maapõuest leida.	Väärtused ja kõlblus	Kirjandus
AJAARVAMINE Ajaarvamisest. Esimesed jäljed inimestest kodukohas. Kodukoht muinasajal. Keskaja jäljed kodukohas. Kodukoht 100 a tagasi. Eluolu kodukohas kaasajal.	1) mõistab ajalist järgnevust ajateljel; 2) omab üldist ettekujutust kodukoha ajaloo perioodidest.	Kultuuriline identiteet	Loodusõpetus Inimeseõpetus

7. klassi ainekava

Õppesisu	Õpitulemused	Läbivad teemad	Lõiming
MUINASAEG Ajaarvamisest. Kiviaeg Karjakasvatus ja põllumajanduse algus. Metallide kasutamisest. Looduslike muinasajast ja selle kasutuselevõtt Muinasaja pronksiaeg, rauaaeg	saab aru kohalikke arhitektuur; nimetab tähtsamat ressurside säästlikust kasutamisest kirjeldab muinasaja mõju muinasaegsete inimeste inimese eluviisi ja asustust selgitab, mis on sajand, aastatuhat, eKr, pKr.	Keskond ja jätkusuutlik areng:	Kunst Kirjandus Loodusõpetus
MUINASAEG EESTIS Jääaeg. Eesti ala asustamine inimestega. Vanimad inimasulad Eestis. Muistsete eestlaste elu-olu. Karjakasvatuse ja põlluharimise algus Eestis. Eesti ala asustus I ja II aastatuhande vahetusel. Eestlased muinasaja lõpus. Eestlaste naabrid. Eestlaste naabruses tekivad riigid. Suhted naabritega.	1) nimetab ja näitab kaardil teisi Eesti ala suuremaid linnuseid; 2) kirjeldab eestlaste eluolu muinasajal; 3) jutustab eestlaste eluolust muinasaja lõpul; 4) nimetab ja näitab kaardil Eesti suuremaid muinasmaakondi	Kultuuriline identiteet	Kirjandus Muusika Käsitöö
VANAAEG Vanaaja sisu ja üldiseloostus. Vanaaja kõrgkultuuride olulisus kas Vana-Ida, Vana-Rooma või	1) teab vanaaja kultuure; 2) oskab nimetada ajastu olulisemaid saavutusi ja leiutisi.	Kultuuriline identiteet	Kunst Kirjandus

Vana-Kreeka näitel.			
KESKAJAST JA FEODAALKORRAST Keskaja üldisloomustus. Põlluharimise areng keskajal. Talupoegade elu-olu. Feodaalide elu-olu. Keskaegsed linnad. Ristiusu kirik. Feodaalsed riigid. Ristisõjad.	1) kirjeldab kõige üldisemal kujul keskaja olemust; 2) kirjeldab kiriku rolli ja tähtsust keskaja ühiskonnas; 3) nimetab ristsõdade põhjusi.	Väärtused ja kõlblus	Kirjandus Kunst
EESTLASTE MUISTNE VABADUSVÕITLUS Tung itta Liivlaste ja lätlaste alistamine Muistse vabadusvõitluse algus. Ümera lahing. Lembitu. Madisepäeva lahing. Taanlased Põhja-Eestis. Muistse vabadusvõitluse lõpp.	1) teab olulisemaid sündmusi, mis leidsid aset keskajal Eesti aladel; 2) nimetab muistses vabadusvõitluses eestlaste lüüasaamise põhjusi; 3) väärtustab vabadust.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Muusika Kunst
EESTLASED VÕÕRA VÕIMU ALL Eesti ala pärast vallutust. Jüriöö ülestõus. Keskaegsed linnad Eestis. Keskaegne Tallinn. Reformatsioon. Reformatsiooni mõju kultuuri arengule.	1) kirjeldab eestlaste elus toimunud muutusi pärast maa vallutamist; 2) seletab oma sõnadega reformatsiooni olemust ja mõju kultuuri arengule.	Kultuuriline identiteet	Loodusõpetus Inimeseõpetus
EESTLASTE NAABRID XIII- XV Liivlased, lätlased, leedulased, Soomlased, rootslased. Venelased.	1) selgitab õpitava ajalooperioodiga seotuvaid olulisemaid põhimõisteid; 2) kirjeldab olulisemaid muudatusi Baltimaade rahvaste elus.	Teabekeskond ja meediakasutus	Loodusõpetus Kunst
EESTI VARAUUSAJAL Liivi sõda. Eesti Rootsi riigi koosseisus. Eestikeelse koolihariduse algus. Tartu Ülikool. Suur nälg.	1) nimetab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi; 2) kirjeldab, millised muutused toimusid talurahva elus ja linnade arengus Rootsi ajal; 3) selgitab ülikooli asutamise tähtsust; 4) nimetab suure näljaaja põhjusi ja tagajärgi.	Kultuuriline identiteet	Kirjandus
SUURED LEIUTUSED JA AVASTUSED Teaduse ja tehnoloogia areng keskaja lõpul. Trükikunsti leiutamine. Esimesed eestikeelsed raamatud. Tulirelvade kasutuselevõtmine. Linnade kaitseehitiste muutumine. Meresõidu arenemine. Ameerika avastamine. Esimene teekond ümber maailma. Asumaade vallutamine. Orjakaubandus.	1) teab keskaja Euroopa eluolu muutusi, avastusi ja leiutisi; 2) kirjeldab muutusi sõjanduses seoses püssirohu kasutuselevõttuga.	Tehnoloogia ja innovatsioon	Inimeseõpetus Kunst

4. II kooliastme õppeaine kirjeldus

8. ja 9. klassis keskendutakse Eesti ajaloo seostele Euroopa ja maailma ajalooga. Euroopas ja maailmas toimunud sündmusi käsitletakse eeskätt Eesti ajaloo paremaks selgitamiseks ja ilmetamiseks. Rõhutatakse, et Euroopas toimunud sündmused on tugevasti mõjutanud Eestis toimunud sündmusi (sõjad, revolutsioonid, tootmissuhete muutused jms). Ajalooõpetuse puhul seni olulisena rõhutatud põhimõtetele lisandub 8.–9. klassis tähelepanu pööramine otsestele ja kaudsetele põhjuslikele seostele. 8. klassi ajalooõpetuses on oluline tuua selgelt esile seosed varem õpituga, 9. klassis on põhitähelepanu lähiajaloo sündmustel, kuna just neil on igapäevaelus kõige tajutavam mõju õpilasele, tema perele/suguvõsale ja keskkonnale. Keskkel kohal on õpetaja ja õpilase koostöö. Õpilane vajab õpetaja tuge ja juhendamist põhikooli lõpuni. Arvestades õpilaste lugemisraskusi, loetakse teksti klassis ühiselt ning analüüsitakse seejärel loetut õpetaja suunamisel, et tagada selle mõistmine. Peale uute mõistete omandamise on olulisel kohal ka sõnavara laiendamine üldisemalt. Põhikooli lõpuni on vajalik näitlikustamine, teavet ei saada ainult õppetekstidest, vaid ka teistest allikatest (õpetaja jutustus, õppefilm, kaardid, fotod jne). Suur osa näitlikustamisest toimub teabe- ja sidetehnikavahendite toel. Õppe raames tehakse õppekäike muuseumidesse ja ajaloolistesse paikadesse, näidatakse filme, mis kajastavad minevikus toimunud sündmusi jne.

8. klassi ainekava

Õppesisu	Õpitulemused	Läbivad teemad	Lõiming
MAAILM UUSAJAL Mis on uusaeg? Euroopa uusaja algul. Ameerika iseseisvussõda ja USA sünd. Suur Prantsuse revolutsioon. Napoleoni sõjad. Euroopa pärast Napoleoni sõdu. Tööstusrevolutsioon.	1) nimetab Euroopa ja maailma uusaja tähtsamaid sündmusi, mis on mõjutanud Eesti ajalugu; 2) nimetab uusaja alguseks loetavaid sündmusi, kannab need ajateljele; 3) kirjeldab, millised olulised muutused kaasnesid tööstusliku pöördega.	Tehnoloogia ja innovatsioon	Kunst Inimeseõpetus
EESTI TSAARI-VENEMAA VÕIMU ALL Põhjasõda. Eesti pärast ühendamist Venemaaga. Muudatused majanduses. Pärisorjus. Talude pärisestostmine. Talurahvarahutused. Mahtra sõda.	1) selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste elu-olust Eestis kuni Esimese maailmasõja lõpuni; 2) nimetab Põhjasõja põhjusi ja tagajärgi; 3) nimetab olulisemaid muudatusi majanduses.	Kultuuriline identiteet	Kirjandus
EESTI TALURAHVA ELU Talupere. Talu hooned Talupere aastaringsed tööd. Talurahva söök ja söögikombed. Rahvakalender ja rahvakombed. Talurahvakoolid.	1) kirjeldab, kuidas majanduslikud ja ühiskondlikud muutused on mõjutanud inimeste elukorraldust; 2) nimetab talupere liikmeid ja nende kohustusi; 3) kirjeldab taluhooneid ja nende otstarvet; 4) nimetab olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi, võrdleb nende tähistamist tänapäevaste traditsioonidega; 5) mõistab ja põhjendab hariduse tähtsust talurahva jaoks.	Kultuuriline identiteet Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Loodusõpetus Inimeseõpetus Muusika

RAHVUSLIK ÄRKAMISAEG Ärkamisaja eellugu. Vanemuise Selts. I üldlaulupidu. Eesti teatri algus.	1) kirjeldab I üldlaulupidu, mõistab selle olulisust; 2) võrdleb tollast teatrit tänapäevasega; 3) nimetab olulisemaid sündmusi ja isikuid rahvusliku ärkamisaja ajaloos, põhjendab nende tähtsust eestlaste jaoks.	Kultuuriline identiteet Teabekeskond ja meediakasutus	Kirjandus. Muusika Kunst
TÖÖSTUSE ARENG. VENESTAMISAEG Esimesed vabrikud ja raudteed Eestis Töölise elu Venestamisaeg. Rahvuslik liikumine venestamisajal. EÜS ja Eesti rahvusvärvide algus. Karskus- ja spordiselsid.	1) teab, et inimeste teadmised on kujunenud suhtlemises teiste rahvastega; 2) selgitab, millised võimalused avas raudteede rajamine; 3) jutustab EÜS-i lipu saamise lugu ja nimetab rahvusvärvide tähendusi.	Tehnoloogia ja innovatsioon	Loodusõpetus
EESTI XX SAJANDI ALGUSES Eesti majandus XX sajandi algul. 1905.-1907. aasta revolutsioon. Revolutsioonisündmused Eestis. Mõisate põletamine. Eesti enne I maailmasõda. Väljarändamine Eesti kultuur XX sajandi algul.	1) kõrvutab ajateljel mõningaid olulisi Eestis ja Euroopas toimunud sündmusi; 2) nimetab olulisemaid muutusi Eesti majanduses; 3) nimetab väljarändamise põhjusi; 4) näitab kaardil väljarändajate sihtkohariike; 5) nimetab mõningaid Eesti kirjanikke, kunstnikke ja heliloojaid.	Kultuuriline identiteet	Kirjandus Muusika Kunst
MAAILM I MAAILMASÕJA EEL Suured leiutused ja avastused. Suurriikide ajastu (Briti impeerium, Ameerika Ühendriigid, Tsaari-Venemaa, Saksamaa, Prantsusmaa). I maailmasõja põhjused ja algus. 1917. aasta revolutsioon Venemaal. Nõukogude võimu kehtestamine. I maailmasõja lõpp.	1) teab, et Euroopas toimunud sündmused on oluliselt mõjutanud Eesti ajalugu; 2) näitab kaardil suurriike ja mõnda nende riikide asumaadest; 3) nimetab I maailmasõja põhjused ja osapooled.	Väärtused ja kõlblus	Inimeseõpetus
EESTIST SAAB ISESEISEV RIIK Eestlased I maailmasõjas. Eesti 1917- 1918 aastatel.	1) teab ja selgitab, et tsaarivõimu kukutamine Venemaal andis Eestile võimaluse iseseisvumist taotleda; 2) mõistab ja selgitab Eesti Vabariigi sünni tähtsust kõigi eestlaste jaoks.	Kultuuriline identiteet	Loodusõpetus Kirjandus

9. klassi ainekava

Õppesisu	Õpitulemused	Läbivad teemad	Lõiming
EESTI VABADUSSÕDA Vabadussõja algus. Kaitse korraldamine. Välismaine abi. Eesti vabastamine. Sõda sakslastega. Võnnu lahing. Vabadussõja lõpp.	1) selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste eluolust Eestis Esimese maailmasõja lõpust tänapäevani; 2) nimetab Vabadussõja puhkemise põhjusi ning vastaseid, kellega eestlastel tuli Vabadussõjas võidelda;	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Kirjandus Kunst Inimeseõpetus

Tartu rahu	3) oskab selgitada Tartu rahu tulemusi ja tähtsust.		
EESTI VABARIIG 1918-1940 Kogu ja maareform. Eesti Vabariigi sisse- ja välispoliitika. Põllumajandus, tööstus, kultuur ja haridus Eesti Vabariigis.	1) tunneb huvi Eesti riigi mineviku vastu; 2) mõistab, et eri ajastute kultuuri-, teaduse- ja tehnikasaavutused on olnud edasiviivaks jõuks riikide (ka Eesti) arengus.	Kultuuriline identiteet Tehnoloogia ja innovatsioon	Kunst Loodusõpetus
MAAILM KAHE MAAILMASÕJA VAHEL Saksamaa pärast I maailmasõda. Kommunistlik Nõukogude Liit. Asumaad ja rahvuslik vabadusliikumine.	1) teab, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi; 2) kirjeldab, milline oli olukord Saksamaal ja Nõukogude Liidus enne ja pärast Hitleri võimuletulekut; 3) oskab Nõukogude Liidus rakendatud terrorile hinnangut anda.	Väärtused ja kõlblus	Loodusõpetus Muusika Arvutiõpetus
EESTI KAOTAB ISESEISVUSE 1939-1940 Molotovi-Ribbentropi pakt. Baaside leping. Eesti okupeerimine ja liitmine NSV Liiduga. Esimene Nõukogude aasta.	1) teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes; 2) kirjeldab Eesti okupeerimist ja liitmist Nõukogude Liiduga ja sellega kaasnenud muudatusi.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Arvutiõpetus
TEINE MAAILMASÕDA 1939-1945 II maailmasõja käik II maailmasõda ja Eesti Sõjasündmused Eestis 1944.a.	1) kujutab ajateljele toetudes ette maailmas toimunud olulisemaid sündmusi; 2) teab ja nimetab II maailmasõja puhkemise põhjusi; 3) kirjeldab II maailmasõja tagajärgi Eestile ja eestlastele.	Tehnoloogia ja innovatsioon	Inimeseõpetus Kunst
EESTI JA MUU MAAILM PÄRAST II MAAILMASÕDA Maailm pärast II maailmasõda. Külm sõda. Nõukogude Eesti. Kommunistliku süsteemi kokkuvarisemine. Eesti taasiseseisvumine.	1) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost; 2) kirjeldab, milliseks kujunes Euroopa pärast II maailmasõda, 3) näitab kaardil; 4) selgitab, kuidas mõjus 50 aastat nõukogude võimu Eesti majandusele; 5) mõistab ja põhjendab Eesti Vabariigi taasiseseisvumise olulisust.	Väärtused ja kõlblus	Kunst Matemaatika
ÜHISKONNAÕPETUS Põhiseadus. Eesti riigi sümbolid. Valimised. Riigikogu ja riigipea. Valitsus. Korraldus ja riigikaitse. Kohus	1) nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi Eesti Vabariigi kodanikuna; 2) kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda; 3) väärtustab oma kodumaad ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemist.	Tehnoloogia ja innovatsioon Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Muusika Inimeseõpetus